

irittäjän lukijat huomasivat ehkä viime numerosta, että lehden yksi toimittaja on vaihtunut. Samalla kun lähetämme Yrjö Laurannelle Firenzeen kiitokset innostavasta yhteistyöstä, toivotamme tervetulleeksi joukkoon Päivi Rainò. Häneen voi nyt pitää yhteyttä suomea toisena ja vieraana kielenä koskevissa asioissa. Päivi Rainò on myös viittomakielen asiantuntija.

Tässä numerossa julkaistaan puheenvuoroja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen keväisestä 20-vuotisseminaarista. Heinäkuun lopulla tasavallan presidentti vahvisti tutkimuskeskusta koskevan lainmuutoksen, jonka mukaan keskuksen tulee huolehtia suomen ja ruotsin tutkimuksen ja huollon, suomen sukukielten tutkimuksen ja saamen kielen huollon lisäksi myös suomalaisen viittomakielen ja romanikielen tutkimuksesta ja huollosta.

Viittomakielen tunnustaminen yhdeksi kotimaiseksi kieleksi on merkkitapaus. Ei ole kovin kauan siitäkään, kun se tunnustettiin kieleksi eikä vain kielen apuneuvoksi. Monet suomalaiset eivät koskaan unohda sitä hetkeä, jolloin kielentutkijat kertoivat tämän julkisuudessa.

Viittomakielellä todettiin olevan ne ihmiskielen ominaisuudet, jotka selvimmin erottavat sen esimerkiksi eläinten tai koneiden kielestä: symbolifunktio, avoimuus ja kaksoisjäsenyys. Tuolla hetkellä viittomakieliset siis oikeastaan tunnustettiin ihmisiksi ja heille tuli mahdolliseksi myös rakentaa omaa kielellistä identiteettiä. Tämä on tausta, jota vasten kannattaa lukea parhaillaan Helsingin Sanomissa meneillään olevaa, äärimmäisen kiinnostavaa keskustelua kuulon palauttamisesta kuuroille leikkauksella, jossa korvan sisään asetetaan kuulolaite.

Keskustelua ovat toistaiseksi käyneet lähinnä kuurot omaisineen lääkärin ja aivotutkijoiden kanssa. Ongelma on vaikea, koska tietoa leikkauksen seurauksista on vasta vähän. Ongelma on vaikea myös siksi, ettei se ole pelkästään tekninen.

Luonnontieteellisestä näkökulmasta puheena on vamma, jonka oikeaan aikaan tehty leikkaus saattaa parantaa. Lääkäri kysyykin: sallitaanko kuuron lapsen kuulla? Kuurojen kokemuspohjalta kysymyksen voi asettaa myös toisin: pitääkö kuuron lapsen kuulla? Vasta leikkaus tekee kuurosta vammaisen, sanoo viittomakielen tutkija ja opettaja, itsensä terveeksi katsova kuuro. On puhe ihmiskäsityksestä — siitä, mikä on normaalia, ja siitä, kuka normaalin määrittelee.

Yhtä mieltä keskustelijat ovat olleet siitä, ettei viittomakielen merkitystä ensikielenä voi kiistää silloinkaan, kun kuulo jotenkin saadaan toimimaan.

Asetumme maailmaan äänin ja elein: ruumiillisina olentoina. Kieli on inhimillisen subjektin asettumista merkityksiensä maailmaan, sanoo Sara Heinämaan keväällä väitöskirjassaan esittelemä Maurice Merleau-Ponti. Eri kielten puhujat, eri kulttuurien jäsenet, elävät, liikkuvat, kokevat, tuntevat ja havaitsevat maailmaa eri tavoin, erilaisista asemista käsin. Kielet ovat erilaisia, sillä ihmisruumis ylistää ja elää maailmaa usealla eri tavalla.

LEA LAITINEN